ద్వితీయము

1

సర్వసామాన్యముగా జరిగే సంగతే అయినా దాని ప్రభావము ఒక్కొక్క మనిషిమీద విశేషముగా వుంటుంది. పిత్రండిశోముకు, శర్మ భార్య పోవడము అసాధారణమయిన విషయము కాదు. అయితేనేం ఆ సంఘటన ప్రభావము శ్రీమన్నారాయణమీద యింతా అంతా కాదు.

శర్మ శ్రీమన్నారాయణకన్న అయిదేళ్లు పెద్ద. తనకి పద్దెనిమిదేళ్లప్పుడు శర్మకి పెళ్ళి అయింది. శర్మభార్య కాపురానికి వచ్చింది. అంతే! అందాకా రాత్రి పదిగంటలుదాకా వూరిమీద షికార్లు కొట్టేశర్మ ఏడు దాటిన తర్వాత యిలు దాటేవాడు కాదు. తన భార్యనుగురించి ఎన్నో విషయాలు చెప్తూ వుండేవాడు. తనూ ఆయింటికి తరచుగా వెళ్తూండేవాడు. ఆ భార్యాభర్తల అన్యోన్యత వారి మధ్య అనురాగాభిమానాలు అతన్ని ఆకర్షించాయి. అప్పుడే రెండో పదిలో అడుగుపెట్టున్న శ్రీమన్నారాయణ తనకి రాబోయేభార్యకూడా తన వదినలాంటి అనుకూలవతేకావాలని కోరుకునేవాడు.

రోజులు గడిచిపోతున్నాయి. శర్మ బిడ్డ తండ్రి అయ్యాడు. అబిడ్డ మూడేళ్ళ

కంచి వాసుదేవరావు

దయింది. రెండోబిడ్డతండ్రి కాబోతున్నాడు. అతనిజీవితము సుఖముగా గడిచిపోతోంది. కాని రెండోకాన్పు కష్టమయి శర్మభార్య సూతికావాతముతో చనిపోయింది. నిజముగా ఎంత హృదయవిదారకమయినదృశ్యమది? శర్మ చంటిపిల్లవాడులా భార్యమీదపడి గుండెలవిసేలు విలపించాడు. అనుకూలవతి అయిన భార్యని పోగొట్టుకోవడముకన్న దురదృష్ట మేముంటుంది? శర్మని తనెల్లా వూరడించగలడు? శర్మ మూడేళ్ళ కూతురు ఆమెమీద పడి... అమ్మా అమ్మా అని ఏడుస్తూంటే కంట తడి పెట్టనివారు లేరు 'అమ్మని కట్టి ఎక్కడికి తీసుకు వెళ్తున్నారు. అమ్మ యింక రాదా' అని అమాయికముగా ఆ పాప ప్రశ్నిస్తుంటే అందరి హృదయాలు ద్రవించాయి.

శ్రీమన్నారాయణ శర్మని చూసికన్న, ఎక్కువగా ఆ పాపని చూసి జాలిపడ్డాడు. ఏం పాపంచేసిందని పాప కీశిక్ష! నోరారా పిల్చుకునేందుకు అమ్మ కరువయిపోయిందే! యింత పసితనములోనే నిర్మల మాతృవాత్సల్యానికి దూరమయిపోయింది. తల్లి లేని లోటు తీర్చగలిగినవారెవరు? యీ పిల్ల పెద్దదవుతున్నకొద్దీ ఎంత అసంతృప్తితో పెరుగుతుంది? అదిగాక యీ పిల్లని పెంచడము శర్మకో సమస్య...అసలు యీ పిల్లే లేకపోతే...

ఉన్నట్టుండి తనే శర్మ స్థానములో వుంటే తనస్థితి ఎల్లా వుంటుంది అనుకున్నాడు వద్దు బాబూ యీ దుఃఖము, పగవాడికయినా వద్దు వద్దంటే తప్పుతుందేమిటి? అలా రాసివుంటే!...రాసివుండడము అనగానే మరో విషయము గుర్తుకు వచ్చింది అదేమి చిత్రమో కాని తన చెయ్యి ఏ సాముద్రికుడు చూసినా, ఎవరు తన జాతకచక్రము వేసినా ద్వితీయ ముందనే వారు. ఈనాడు యీ విషయము గుర్తుకు రాగానే అతడు నిలువెల్లా కంపించిపోయాడు. అయితే తనకి భార్యావియోగ ముందా? తన బిడ్డకి యిదేగతి పడ్తుందా?.... ఏమిటి ఆలు లేదు చూలు లేదు...అప్పుడే భార్యావియోగమంటూ బాధపడ్డా నేమిటి అనుకున్నాడు...కాని ఆ భయము వెంటాడుతూనే వుంది......అనుమానము తీరక యింకా చాలమందికి తన చేతిని, జాతకచక్రాన్ని చూపాడు. అందరూ వక మాట కాకపోతే కొందరు కుండ బ్రద్దలు కొట్టినట్టు చెప్పారు. మరికొందరు సూచించారు. జ్యోతిషాలమీద మూఢనమ్మకాలు లేకపోయినా అందరూ ఆ విషయము తప్పక చెప్పేటప్పటికి భార్యావియోగము తనకి రాసివుందన్న దృఢనమ్మకము నాటుకుపోయింది.

భార్యావియోగాన్ని తను భరించలేడు.

అమ్మ ఆక్షణంనుంచి పనులు చేసేవేగాన్ని పెంచి నాన్నని ఆఫీసుకీ మమ్మల్ని స్కూలికి పంపించి అన్నగారింటికి వెళ్లింది. మేం తిరిగి సాయంకాలం గూటికి చేరేటప్పటికి మాఅమ్మ ఇంట్లోనే ఉంది. మా మామయ్య ఇంటికి వియ్యపురాలిలా వెళ్లడం, తిరిగి రావడం అప్పుడే అయిందా అనుకుంటూ నేను వీధి గుమ్మాలు ఎక్కి అమ్మను పిలిచాను. అమ్మ తలుపు తెరిచింది మామయ్యఇంట్లో ఏంజరిగిందో నేను అమ్మను అడగనక్కర్లేక పోయింది.

మా అన్నయ్య ప్రాక్టికల్ క్లాసునుంచి వచ్చేటప్పటికి ఆలస్యం అయింది. నాన్న కూడా తాపీగానే ఇల్లు చేరుకున్నాడు. మా అమ్మ జరిపిన పెళ్లి కబుర్ల ఫలితం అంతా మౌనంగానే గ్రహించాము.

నాన్న కాళ్లు కడుక్కుని తువ్వాలుతో ముఖం తుడుచుకుంటూ వసారాలోకివస్తూ "అన్నమాట నెగ్గిందా?" అన్నాడు. నాన్న ప్రశ్నలో రెండర్థాలున్నాయని, తెలివిగా మాట్లాడాడనీ నాకు సంతోషమైంది.

నాన్నకి చెలగాటం గానూ అమ్మకి అవమానం గానూ వాతావరణం ఏర్పడింది. ఒదినగారి తత్వం, అన్నగారి సత్వం ఎటువంటివో తొలిసారిగా మా అమ్మ కనుక్కోగలిగింది.

"మీ అన్న వీధిలో పెద్దపులి - ఇంట్లో పిల్లికూన అని గ్రహించావా ఇప్పటికైనా" అన్నాడు నాన్న.

"మీకు చెల్లెల్నిచ్చి లోకువైపోయాడు వాడు-ఇక పిల్లనిచ్చి మరీ లోకువ కానక్కర్లేదు...ఇలా కాలం గడిస్తే చాలెండి" అంది మా అమ్మ. మా అమ్మ అక్కడ జరిగిన కథా చెప్పలేదు, కనీసం కథాసారమైనా చెప్పలేదు. శ్రవణ ఫలితం విని పర్యవసానం మాత్రం మాకు అందజేయడంలో మా అమ్మ చూపిన తెలివితేటలకి సంతోషించాం.

"రేపు కాఫీకి వస్తాడా మామయ్య?" అని అడిగాడు మా అన్న.

"రాక ఏం చేస్తాడురా! పొద్దున్నే మూడు మోతాదులు పడితేనే గాని శాంతించడు. పెళ్లాం చివాట్లూ, డబ్బు ఖర్చూ తప్పించుకోవద్దూ?" అన్నాడు నాన్న.

మర్నాడు మా మామయ్య కాఫీకి రాకపోలేదు. వచ్చాడు మా యింటికి. గ్లాసు ఖాళీచేసి మా అన్నకేసి చూసి "వీడికీ పరీక్షలయాక ముడి వేసెయ్యాలి సుమీ!" అంటూనే వెళ్ళాడు. మా వాడికి ఒళ్ళు మండింది విసురుగా తువాలు భుజాన వేసుకుని చన్నీళ్ళ స్నానాల గదికి వెడుతూ "మీసాలు మాత్రం ఉన్నాయి బారెడు" అని స్వగతం చెప్పుకుంటున్నాడు.

'ఎంత గొప్పవాడు మామయ్య!' అని ఆ క్షణంలోనే నేను నిర్ణయించుకున్నాను.

★

★ ద్వితీయము ★

అసలు తను పెళ్లి చేసుకోకుండావుంటే... భార్యావియోగమన్న ప్రశ్నే వుండదు. ఏం పెళ్లి చేసుకోకుండా తన జీవితము గడవదా?.... తను ఎరుగున్న బ్రహ్మచారులందరూ గుర్తుకు వచ్చారు.

పెళ్లాముపోయిన ఆరునెలలు తిరగకముందే శర్మ తిరిగి పెళ్లి చేసుకున్నాడు. అంతగా ప్రేమించినభార్య నప్పుడే ఎల్లా మర్చిపోగలిగాడు? అంత తొందరలోనే తిరిగి పెళ్లి చేసుకోవడానికి ఎల్లా మనస్కరించింది?...వీడికి హృదయమనేది వుందా? ప్రేమంతా ఏమయిపోయింది? అంటూ శ్రీమన్నారాయణ బాధపడ్డాడు ... శర్మ రెండో భార్య కాపురానికిరాగానే ఆ పాప రాత బయటపడింది. నిజముగా ఆవిడ పాత్రోత్తా సవతితల్లి. రాను రాను శర్మ రెండోభార్యమాటలు విని ఆ పాపమీద చెయ్యి వేసుకునేవాడు. యివన్నీ శ్రీమన్నారాయణ కనిపెడ్తూనే ఉన్నాడు... ఆ పిల్లమీద జాలిపడేవాడు.

రేపు తన పిల్లవానికీ గతి పడ్తుందా!... వద్దు అసలు పెళ్లేవద్దన్న శ్రీమన్నారాయణ నిర్ణయానికి యీ పరిణామాలు దోహదమిచ్చాయి.

కానీ తన కారణము చాలా బలహీనమయినదని, ఎవరూ నమ్మరని తెలుసు. కనుక వివాహముమీద విముఖత్వము కల్గించుకోవడానికి ఎన్ని విధాల వీలుంటుందో అన్నివిధాలా ప్రయత్నించి చాలావరకు సఫలుడయ్యాడు.

శ్రీమన్నారాయణ పెళ్లి చేసుకోనని తల్లిదండ్రులతో ఖండితముగా చెప్పాడు. కారణము ఏం చెపుతాడు? అసలు కారణాన్ని ఎవరూ నమ్మరు. పట్టి పిచ్చివాడిగా జమకడ్తారు. జీవితములో పెళ్ళిచేసుకోవల్సిన అవసరముగురించి, అమ్మ నాన్న, కావల్సివాళ్ళందరూ చెప్పారు. మొదటి భార్యపోయిన ఆర్నెలలకే తిరిగి పెళ్ళికొడుకయిన శర్మ కూడా వివాహ జీవితములో వుండే సౌఖ్యముగురించి శ్రమ తీసుకుని వివరించాడు. కాని అందరి మాటలనూ శ్రీమన్నారాయణ తిరస్కరించాడు.

పెళ్లి అనగానే అతనికి శర్మ మొదటి భార్య వారి అన్యోన్య జీవితము, శర్మ రెండో భార్య చేతులో ఆ పాప పడ్తున్న అవస్థలు అన్నీ గుర్తుకు వచ్చి నిలువెల్లా కంపించిపోయేవాడు. దాంతో ఆ తలపు అతనిలో పూర్తిగా నశించేది.

అయినవాళ్లు ఎన్నివిధాల వత్తిడి తీసుకు రావడానికి వీలుందో, అన్నివిధాలా తెచ్చారు. కాని శ్రీమన్నారాయణ చలించలేదు. అసలు బుద్ధి తెలిసినప్పటినుంచీ, ఆ యింట్లో ఒకడిగా మసలలేకపోయేవాడు. ఎవరికీ ఎవరూ కానట్టు, ఒకచోట వుండవల్సిన విధి ఏర్పడింది కనుక ఒకచోట ఉన్నట్టు ఆ యింట్లోవాళ్లు మసలేవారు. శ్రీమన్నారాయణకి విశాఖపట్నములో వుద్యోగము అవడములో...ఈ వత్తిడినుంచి బయటపడ్డాడనే చెప్పాలి. అతని ప్రతిమ ముప్పయివేళ్లు వచ్చేవరకు నిర్విఘ్నముగానే సాగిపోయింది.

2

విమల శ్రీమన్నారాయణ ఆఫీసులో క్రొత్తగా టైపిస్టుగా ప్రవేశించింది. ఆమె నాన్నగారు రిటైర్డు పోలీసువుద్యోగి; అన్నగారు అవూళ్లో బ్యాంకుఏజెంటు. విమలకి జీవితావసరము కాకపోయినా కేవలము కాలక్షేపార్థము వుద్యోగము చేస్తోంది.

ఒకే ఆఫీసులో పనిచేస్తున్న విమల శ్రీమన్నారాయణలకు వారి అభిరుచులు, అభిప్రాయాలు ఒకటేనని తెలుసుకున్నతర్వాత యిద్దరిమధ్యా పరిచయము ప్రాణస్నేహముగా మారింది.

శ్రీమన్నారాయణ తరచు విమల వాళ్లింటికి వెళ్తుండేవాడు. మనసిచ్చి ఆత్మీయులుగా భావించి ఆయింట్లో విమలా ఆమె చెల్లెలు రాజేశ్వరి మాట్లాడేవారు. రాజేశ్వరి కాలేజీలో యింటరు చదువుతోంది.

రోజులు గడచినకొద్దీ విమల తన హృదయాన్ని ఎంతగా ఆక్రమించిందో శ్రీమన్నారాయణ గ్రహించగలిగాడు. విమల స్నేహమే లేకపోతే జీవితానికి ఎంత వెలితో గ్రహించగలిగాడు....కాని చిత్రమేమంటే ఆమెని తన అర్ధాంగిగా ఎన్నడూ వూహించలేదు. అసలు బలముగా ఆ తలపైనా ఎప్పుడూ కలగలేదు. ఛాయామాత్రముగా ఎప్పుడయినాకల్గినా దాన్ని అతను గుర్తించలేదు. గుర్తించినా ఆలోచించడానికి ప్రయత్నించలేదు. వివాహముమీద అతనికి కలిగిన వైముఖ్యమే దానికి కారణము.

ఆనాడు సాయంత్రము శ్రీమన్నారాయణ మామూలుగా వాళ్ళయింటికి వెళ్లాడు. హాలులో విమల నాన్న వెంకటచలముగారు రాజేశ్వరి వున్నారు..."మీరిద్దరే వున్నారు విమలేది" అని అడిగాడు శ్రీమన్నారాయణ..."ఏమో ఎక్కడో ఏకలలు కంటూ కూర్చుందో" అంది రాజేశ్వరి. రెండు నిమిషాలయ్యాక వెంకటచలముగారు వున్నట్టుండి జేబులోంచి డైరీ తీసి, అతనిముందర పెట్టి పెన్ను అందించి, "మీ నాన్నగారి ఎడ్రసు వ్రాయవోయి" అన్నారు. "మా నాన్నగారి ఎడ్రసా. ఎందుకని?" అన్నాడు శ్రీమన్నారాయణ ఆశ్చర్యముగా..."ఎందుకనా!...నీ ప్రవర్తన బాగుండడంలేదని, మా అమ్మాయి పెద్దమ్మాయిచుట్టూ తిరుగుతున్నావని ఫిర్యాదు చేయాలి" అన్నారు సీరియసుగా ముఖము పెట్ట ప్రయత్నిస్తూ!.. కాని ఆయన ఎంత సీరియసుగా ముఖము పెట్టాలన్నా పొంగివస్తుండే వుత్సాహాన్ని అణచుకోలేకపోయాడు. "ఏమని ఫిర్యాదు చేస్తారు?" అన్నాడు శ్రీమన్నారాయణ నవ్వుతూ! "ఏమనా. వెంటనే పెళ్లి చేసేయమని...ఎవరినో కాదు మా విమలనే" అన్నా రాయన.

విమలతో తనకి పెళ్లా?...విమల తన జీవితభాగస్వామిని అవుతుందా?......తన జీవితములో అంతకన్న అదృష్టమేముంటుంది?......కాని చక్కటి సంగీతములో అపశ్రుతిలా తన "ద్వితీయము" గుర్తుకు వచ్చింది. అది తలపుకి రాగానే గడగడ వణకిపోయాడు. వద్దు! తను విమలని పెళ్లి చేసుకోకపోవడమే మంచిది. కళత్ర వియోగము తప్పదని తన నమ్మకము. అందులో, విమలవంటి స్త్రీ వియోగాన్ని తను భరించగలడా!...పోనీ విమల మరెవర్ని చేసుకున్నా తనకీ వియోగబాధ తప్పుతుంది. ఆమె అల్పాయిష్కురాలు కావడము తప్పుతుందేమో!

ఈ మాట చెప్పగానే ఎంతో వుత్సాహము చూపుతాడనుకున్న శ్రీమన్నారాయణ ఏం వుత్సాహము చూపించకపోయేటప్పటికి వెంకటచలముగారు, రాజేశ్వరి చాలా ఆశ్చర్యపోయారు. "ఏమిటి నీ అభ్యంతరము" అని వెంకటచలముగారు, మీరు మా అక్కయ్యని ప్రేమించడము లేదా" అని రాజేశ్వరి అడిగారు.

తను విమలని ప్రేమించడము లేదూ?... ఏమిటి అభ్యంతరము? అభ్యంతరము చెపుతే నమ్ముతారా!...నమ్మినా, నమ్మకపోయినా తన భయము చెప్పడము విధి... "అభ్యంతరానికి ఏమి లేదు. విమలనుతప్ప మరో స్త్రీని నేను ప్రేమించడము లేదు......కాని నా చెయ్యి ఏ సాముద్రికుడు చూసినా, చక్రము వేసినా, నాకు ద్వితీయముందని అనేవాడు. అందుకని వివాహముపట్ల నాకు తీవ్ర వైముఖ్యమేర్పడింది. క్షమించండి" అన్నాడు...ఈ మాటలు విని వారిరువురూ నిర్విణ్ణులయ్యారు. తను చెప్పిన కారణము చాలా పేలవముగా వుందని...యిదొక కుంటిసాకుగా వాళ్లు తీసుకుంటారని అతనికి అనుమానము కలిగింది. కాని తన భయముగురించి నచ్చచెప్పే వాకచక్యము లేదు...వాళ్ల నిరాశా వదనాలను చూడలేకపోయాడు. "వస్తా" అని ఒక అంగలో బయటపడ్డాడు. బయటికివెళ్లి ఎదురుపడ్డ దారివెంబటి నడిచాడు...తనని మాసి ఏమనుకుంటారు? తక్కినవాళ్లు ఏమనుకున్నా విమల ఏమనుకుంటుంది? తనమీద విమల ఎన్ని ఆశలు పెట్టుకుంది? అన్ని ఆశలూ క్రూరముగా కూల్చేశాడు...రేపు ఆఫీసులో

విమలమొగము ఎల్లా చూడగలడు?...తన పరించి ఏమనుకుంటుంది. "యిదొక కుంటి సాకని" అనుకోదూ!...శేషు విమల మొగము తను చూడలేడు..."ప్రేమించి తిరస్కృతి బొందిన స్త్రీ హృదయము ఎంత క్షోభ పట్టుందో" అతని ఊహ కందని విషయము కాదు.

అల్లా ఎంతదూరమువచ్చాడో తెలియదు. కాని తల ఎత్తేటప్పటికి తన మేనేజరుగారి వీధికి వచ్చానని గ్రహించాడు. ఆఫీసుకి వారమురోజులు సెలవుపెట్టి తనవూరికి పోవాలని ఆవిధముగా విమలముఖము దాటేయివచ్చని అతనికి తట్టింది ... వెళ్ళి మేనేజరుగారిని తనకి అత్యవసరముగా యింటికివెళ్ళేఅవుసరము వచ్చిందని ఓవారము రోజులు సెలవు యిప్పించవల్సినదని అభ్యర్థించాడు అనవసరముగా ఎప్పుడూ సెలవు పెట్టేవాడు కాకపోవడమువలన అతనికి తేలిగానే సెలవు మంజూరయింది.

ఇంటికి వెళ్ళాడన్నమాటేకాని శ్రీమన్నారాయణ అక్కడమటుకు ఏం సుఖపడగలడు?...వాళ్ళమాట తనకి పడదు. తనమాట వాళ్ళకి పడదు. నాన్న తనతో మాట్లాడలేడు. అన్నయ్యముక్త సరిగానే వున్నాడు. ఇంట్లో ప్రతివాళ్ళూ తనని పరాయివాడిగానే చూశారు. మనసిచ్చి మాట్లాడేవారు లేరు. అమ్మమటుకు వెర్రిది కనుక వచ్చిన గంటనుంచీ పెళ్లిచేసుకోరా! యింకా ఎన్నాళ్ళిల్లా వుంటావురా...అందరూ తలోమాట అంటున్నారురా" అని ఒకటే పోరు మొదలుపెట్టింది. ఆ యింట్లో అసలు వుండలేకపోయాడు. అమర్నాడే ఎంత తలవని తలంపుగా వచ్చాడో అంతే తలవని తలంపుగా తిరిగి రైలెక్కాడు.

వూరికి తిరిగివచ్చాడు కాని ఆఫీసుకు కాని, మరెక్కడికి కాని వెళ్ళ బుద్ధిపుట్టలేదు. వూరికి తిరిగివచ్చిన నాలుగో రోజున సాయంత్రము—అప్పుడే చీకటి బాగా వ్యాపించింది. తను గది వెనుకవైపు వసారాలో కూర్చున్నాడు. లైటు వెలిగించాలన్న ధ్యాసే లేదు. యీ నాలుగు రోజులలో విమల యింటికి వెళ్ళాలని చాలామాట్లు అనుకున్నాడు కాని, తన ప్రవర్తన తనకే చాలసిగ్గు వేసింది. ఏ మొగము పెట్టుకునివెళ్తాడు! చెప్పనయినా చెప్పకుండా తను వూరువిడచి వెళ్లాడు. మొగము దాటేశాడు అనుకుంటుంది. కాని తనేం చేయగలడు! ఆమె హృదయాన్ని తీవ్రముగా గాయపరిచానని తెలిశాక మొగము ఎల్లా చూపగలడు!

ఇంతలో కుర్చీ క్రింద పడిన చప్పుడయింది. శ్రీమన్నారాయణ గబగబా వచ్చి లైటు వేశాడు. రాజేశ్వరి వచ్చింది. చీకట్లో కుర్చీని తన్నేసింది. కాలి వేలునుంచి రక్తము కొద్దిగా చిందింది. తను లైటు వేసి వుంచనందుకు చాల సిగ్గుపడ్డాడు. "ఏం! రాజీ దెబ్బతగిలిందే... చూడనీ" అన్నాడు నొచ్చుకుంటూ. "పెద్దదెబ్బ తగలేదు. రెండునిముషాలలో తగ్గిపోతుంద" అంది రాజేశ్వరి కుర్చీమీద కూర్చుని కాలి వేలునొక్కుకుంటూ." "పిలవలేకపోయావా" అన్నాడు. "మీ ఏకాగ్రతకి భంగము కల్గించ బుద్ధిపుట్టలేదు...వచ్చినదోవనే వెళ్ళిపోదామనుకుంటున్నాను కాని కుర్చీ తగిలింది" అంది రాజేశ్వరి. "వచ్చి వెళ్లిపోవడమా? అంత అపచారమేం చేశాను? ఎల్లా వుంది విమల" అన్నాడు శ్రీమన్నారాయణ పక్కాహాసము చేస్తూ. "విమలమీదకున్న అపేక్ష కన్పిస్తూనే వుంది" అంది రాజేశ్వరి వ్యంగ్యముగా.

"అయితే నేను విమలను ప్రేమించడము లేదంటావా రాజీ!" అన్నాడు శ్రీమన్నారాయణ బాధగా.

"ప్రేమిస్తున్నారా?...అయితే మళ్ళీ మాయింటికి రాలేదేమి? వున్నట్టుండి ఆఫీసుకెందుకు సెలవుపెట్టారు?.. మా అక్కయ్య ఏం అపచారము చేసిందని మీకీ ఆగ్రహము చెప్పండి" అంది రాజేశ్వరి రుద్ధకంఠముతో.

"అపచారము చేసింది విమల కాదు రాజీ!.. నేను..రాజీ! నామాట నమ్మవూ!.. నేను మీ అక్కయ్యనే ప్రేమిస్తున్నాను. కాని; నాకున్న భయమును నువ్వేనా అర్థముచేసుకోలేవూ!"

మీ బాధని కొంతవరకయినా అర్థము చేసుకున్నానని నా నమ్మకము. అందుకే యివాళ రాగలిగాను. కాని ఒకటి చెప్పండి ...ఎప్పుడో కష్టాలు వస్తాయని యివాళ సుఖపడకపోవడంలో ఏం భావ్యము?

"కాని యీ సుఖాన్ని అనుభవించి, దానికి అలవాటుపడి ఆ సుఖాన్ని కోల్పోతే మన బాధ ద్విగుణీకృతము కాదూ? అసలీ సుఖాన్నే అనుభవించక పోవడము మంచిది కాదూ?

"అందుకని జీవితమంతా వ్యర్థము చేసుకుంటామా?"

"కానీ రాజీ!"

కానీ లేదు. అర్ధణా లేదు...మీరు సున్నితహృదయులని తెలుసు. మీ మనసు తెలుసు. ఈ నాలుగు రోజులలో మా అక్క ఎంత మారిపోయిందో వూహించారా?... మీ యీ ప్రవర్తన ఆమె నెంత ఖేదపరిచిందో గుర్తించారా?

"నన్నేం చేయమంటావు రాజీ!"

"ఒక్క అభ్యర్థనకోసము వచ్చాను!"

"ఏమిటి?"

"మా అక్క ప్రాణదానము చేయమని అర్థించడానికి వచ్చాను."

"ఏమిటీ? రాజీ! ప్రాణదానమా" అన్నాడు శ్రీమన్నారాయణ తెల్లబోయి.

"అవును....మీకు స్త్రీ హృదయము తెలియదు. స్త్రీ ఓసారి మనసారా ప్రేమించిందంటే మళ్ళీ మనసు మార్చుకోలేదు. తన ప్రేమ తిరస్కరింపబడిన స్త్రీ హృదయము ఎంత వ్యథపడి ఆమెలో ఎంత సాహసము పుట్టిస్తుందో మీకు తెలియదు. మిమ్మల్ని పెళ్ళి చేసుకుంటే ఎప్పుడో ఆఖరయ్యే జీవితాన్ని యీనాడే నాశనము చేయకండి" అంది అతని రెండు చేతులు పట్టుకుని రాజేశ్వరి.

శ్రీమన్నారాయణ హృదయము ద్రవించింది. ఎన్నాళ్లో అతని హృదయములో కరుడుగట్టుకుపోయిన భయాలు అందులో కొట్టుకుపోయాయి. రాజీ నన్ను మన్నించు! మీ అక్కయ్యని మన్నించమను! యిక ఆలోచించేది లేదు. నేనీ వివాహానికి సమ్మతిస్తున్నా...యిక మీ యిష్టము. తక్కిన బాధ్యతంతా నీదే" అన్నాడు శ్రీమన్నారాయణ.

ఇప్పుడు విమలని శ్రీమన్నారాయణకి యివ్వడానికి వెంకటచలముగారు, ఆయన భార్య అంత సుముఖత్వము చూపలేదు. శ్రీమన్నారాయణ చెప్పినకారణము వాళ్ల హృదయాలలో బాగా నాటుకుపోయింది. కాని విమల చాలా పట్టుదలగా వుండడము వలన, యిది అన్ని విధాల నచ్చిన సంబంధము అవడము వలనా ఎవరి కర్మకి ఎవరు కర్తలన్న వేదాంత ధోరణిలో పడి చివరకు యీ సంబంధానికి వప్పుకున్నారు.

వున్నట్టుండి? శ్రీమన్నారాయణ తను పెళ్లిచేసుకోబోతున్నానని వ్రాసిన వుత్తరము చూసి అతని తల్లిదండ్రులు ఆశ్చర్యపోయారు పెళ్లి తమ చేతులమీద జరగలేదని కొంత బాధ కల్గించినా యీనాటికయినా అతను ఒక యింటివాడైనందుకు వాళ్ళూ సంతోషించారు.

పెళ్లి నిర్విఘ్నముగా జరిగిపోయింది.

3

విమలా శ్రీమన్నారాయణల వివాహజీవితము చాల సుఖముగా గడచిపోతోంది. ఒకరి నొకరు అర్థము చేసుకుని సానుభూతిని చూపుకునే వారి జీవితము సుఖముగా గడవక ఏం చేసుంది? విమలను తను పెళ్లిచేసుకోకపోతే జీవితము ఎంత నిరుత్సాహముగ గడిచేదో అతను గ్రహించాడు. నిజంగా తను చాలా అదృష్టవంతుడు. కాని నీడలా అతని భయము వెన్నాడుతూనే వుండేది. తన కెన్నాళ్లీ సౌఖ్యము? ... తన సుఖదినాలు పరిమితమయినవేనా? ముందర బ్రహ్మాండమైన అంధకారాన్ని ఎదుర్కోవాలా? యీతలపులు రాగానే అతనిహృదయము కంపించిపోయేది.

విమల అన్నగారికి వుద్యోగము బదిలీ అయింది. అతనితో ఆమె తల్లిదండ్రులు వెళ్ళిపోయారు. రాజేశ్వరి యింటరు పూర్తి చేసుకుని ఆనర్సులో ప్రవేశించడమువలన

ద్వితీయము

విశాఖపట్నములో నేవుండిపోవల్సివచ్చింది.

రాజీని హాస్టలులో చేర్పించాలన్న ప్రతిపాదన వచ్చిందికాని, అక్కయ్యా వాళ్ళింట్లోనే వుండడము, రాజీ అక్క యింట్లోనే వుండడానికి ఉత్సాహము చూపించడమువలన రాజీ కూడా అక్కదగ్గరే వుంటోంది.

ఆ యింట్లో రాజీని అందరూ నవ్వుతూ పలకరించి మనసిచ్చి మాట్లాడేవారే! ఆ యింట్లో ప్రతివారికి ఆమెంటే ఆదరాభిమానాలు ఆపేక్ష...ఆ యింట్లో ఆమె స్వేచ్ఛకి అభీష్టానికి భంగము కల్గించేవారు లేరు.

శ్రీమన్నారాయణ యిప్పుడు బిడ్డతండ్రి. విమలకి పురుడు వచ్చి, తల్లిబిడ్డలకి యిక ఫర్వాలేదని డాక్టర్లు చెప్పేవరకు శ్రీమన్నారాయణ మనసు మనసులో లేదు. విమల యీ "ప్రమాదమునుంచి బయటపడ్తుందా భగవంతుడా" అని అతను ఆందోళన పడిపోయేవాడు. మరి అతనిలో ఒక భయము ఏర్పడిపోయిందయ్యె! ఆ బిడ్డ పెరుగుతున్నకొద్దీ శ్రీమన్నారాయణ విమలల ఆనందానికి అంతులేదు. వాడంటే అందరికీ ప్రేమ. వాడికి వాళ్ళ పిన్ని దగ్గరకూడా చాల చనవు. రాజేశ్వరి వాడిని ఎత్తుకుని అనేక కబుర్లు చెపుతూ వాడితో ఆడుకునేది. వాడికి "మధు" అని రాజేశ్వరి పట్టుపట్టి పేరు పెట్టింది.

పరీక్షలు దగ్గరపడ్తున్నవి...రాజేశ్వరి కిది ఆఖరు సంవత్సరము. యిక నాలుగు నెలలతో ఆమె విద్యార్థి జీవితము పూర్తవుతుంది..రాజేశ్వరి కష్టపడి చదువుతూవుంది. మధుని విడచి వెళ్లడము అంటే రాజేశ్వరికి కొంత బెంగవున్నా అది తప్పేదికాదు...

కాని, ప్రశాంతముగా జరిగిపోతున్న జీవితాలలో పిడుగుపాటు. ఏ కారణముతో శ్రీమన్నారాయణ అన్నాళ్లు పెళ్లిచేసుకోకుండా వున్నాడో...ఏ భయముయితే అతన్ని ఎల్లప్పుడూ వెంటాడేదో చివరికి అదే జరిగింది.

జ్యోతిషాలలో నిజమే వుండనివ్వండి... కాకతాళీయమే కానివ్వండి..విమల హఠాత్తుగా "సెరిబ్రల్ మలేరియా" వచ్చి యిరవైనాలుగు గంటలలో తన తోడిదే జీవితమనుకున్న శ్రీమన్నారాయణని, మూడేళ్ల మధుని విడచి వెళ్లిపోయింది.

4

ఆనాడు శ్రీమన్నారాయణ హృదయములో రేగిన పెనుతుఫాను అంచనాలు కట్టగలిగిన ఎవరు?...కొంతసేపు భార్యమీదపడి ఏడ్చేవాడు...మరి కొంతసేపు తల బాదుకునేవాడు...యింకొంతసేపు మధుని కౌగలించుకునేవాడు...

ఆ స్థితిలో శ్రీమన్నారాయణ దుఃఖాన్ని కొంతవరకయినా అర్థము చేసుకోగలిగింది రాజేశ్వరి ... పోయిన అక్క గురించిన దుఃఖముకన్న...యింత సున్నిత హృదయుడు ఎల్లా జీవితము గడుపుతాడా అన్న జాలి రాజేశ్వరికి కలిగింది.

ఆనాడే కనుక తనే వెళ్లి శ్రీమన్నారాయణని అభ్యర్థించకుండా వుంటే నేడీ విషపరిణామము కలిగివుండేది కాదని, యీ దుస్సంఘటనలో తనకీ పాలువుందని రాజేశ్వరి ఆ క్షణాన బాధపడింది. తెలిసివుండికూడా విమలని యితనికిచ్చిన ఫలితము అనుభవిస్తున్నామని వెంకటచలముగారు ఆయన భార్య భావించారు. ఆనాడు ప్రతివారూ, శ్రీమన్నారాయణ, రాజేశ్వరి, వెంకటచలంగారూ, ఆయన భార్య, విమల అకాల మరణానికి తమ బాధ్యత కొంత వుందనే బాధపడ్డారు. కాని జరిగిపోయిన దానికి ఆందోళన చెందడము తప్ప ఎవరు ఏం చెయ్యగలరు ?

విమల పోయిన పన్నెండవ రోజున వెంకటచలముగారు, శ్రీమన్నారాయణ, రాజేశ్వరి హాలులో కూర్చునివున్నారు.

"రేపు వెళ్ళిపోదామనుకుంటున్నామోయ్" అన్నారు వెంకటచలముగారు.

"రేపే వెళ్లిపోవాలా! యింకో రెండు రోజులు వుండకూడదూ" అన్నాడు శ్రీమన్నారాయణ.

"యింకా ఎన్నాళ్ళు వుండమంటావు ! ఎన్నాళ్లున్నా పోయినమనిషి తిరిగిరాదుగా" అన్నారు వెంకటచలంగారు.

శ్రీమన్నారాయణ జవాబేం చెప్పలేదు.

"మధు విషయమేమంటావు?" అన్నారు వెంకటచలముగారు.

"అంటే" అన్నాడు శ్రీమన్నారాయణ అర్థముకాక.

"మీ అత్తగారు వాడిని కూడా తీసుకు వెళ్ళిపోదామంటోంది" అన్నారు వెంకటచలముగారు.

ఇంతవరకు శ్రీమన్నారాయణకు ఆ తలపు కలగలేదు. తను ఎంతో గారాబముగా విమల ప్రసాదించిన పవిత్ర చిహ్నముగా మధును పెంచుకుందామనుకుంటున్నాడు. వాడు కూడా తనకి దూరమవుతే యిక యీ ప్రపంచములో తనకేముంది? "వాడయినా యిక్కడ లేకపోతే బ్రతుకగలనా?" అన్నాడు శ్రీమన్నారాయణ.

"అవుననుకో!... కాని వాడిని ఏ అడదిక్కూలేని నువ్వేం పెంచగలవు?...మా యింట్లో మేనమామ కొడుకులతోపాటు పెరుగుతూవుంటాడు...వాడికేలోటూ రానియ్యము......కావాలంటే వాడిని అప్పుడప్పుడు తెచ్చుకుని కొన్నాళ్లు అట్టే పెట్టుకుని మళ్ళీ పంపవచ్చు" అన్నారు వెంకటచలముగారు.

వెంకటచలముగారు చెప్పినది నిజమే! తనకి వాడిని ప్రయోజకుడినిగా చేయగల శక్తి సామర్థ్యాలు క్షమాశక్తి వున్నాయా? ...కాని వాడు తన బిడ్డ...వాడు తనింట్లో పెరగాలి కాని మరో యింట్లో పెరిగే అవసరమేముంది? ...తన సర్వశక్తులూ కేంద్రీకరిస్తే వాడిని వృద్ధిలోకి తీసుకురాలేడా? "వాడు నా కొడుకు...వాడిని నా సర్వస్వము ధారపోసి పెంచుకుంటా" అన్నాడు శ్రీమన్నారాయణ.

"ఇప్పుడు అలాగే అనిపిస్తుందిలే!... రేపు నువ్వు పెళ్ళి చేసుకున్నాక వాడి రాత బయటపడుతుంది..." అన్నాడు వెంకటచలముగారు. తనకి కలలో అయినా లేని తలపుగురించి అప్పుడే విళ్లు ఆలోచించడము శ్రీమన్నారాయణకి ఆశ్చర్యము బాధ కలిగించింది.

"నేను తిరిగి పెళ్ళి చేసుకునేటంత నీచుడిని అనుకుంటున్నారా? ... విమలకి ద్రోహము చేస్తానా ?" అన్నాడు శ్రీమన్నారాయణ.

వెంకటచలముగారు ఓ నవ్వు నవ్వేసి... "ఏరోజు కెవరి మనసు ఎల్లా వుంటుందో ఎవరు ఏం చెప్పగలరు? చెప్పిపోడుస్తున్నానని అనుకోకు. ముందర అసలు పెళ్ళే చేసుకోనన్నావు. చివరికి విమలని చేసుకున్నావు. యిప్పుడు దాన్ని పెళ్ళిచేసుకోకుండా వుంటే బాగుండేదని నువ్వు మేము అనుకున్నా ఏం లాభము? అల్లాగే...రేపు రెండో పెళ్ళి అయిన తర్వాత మధు గురించి బాధపడ్డము అంతే లాభము" అన్నారు.

శ్రీమన్నారాయణ హృదయానికి ఆ మాటలు శూలాలులా తగిలాయి. కాని ఏం చెయ్యగలడు?..నిజానికి ఆలోచిస్తే ఆయన అల్లా భావించడములో తప్పేముంది? తను మనోవాక్కాయ కర్మలా విమలకి ద్రోహము చేయనని విశ్వసించవచ్చు... తను జీవితపర్యంతము అల్లా వుండగలనన్న విశ్వాసము వుండవచ్చు. కాని వెంకటచలముగారు కాని యింకొకరు కాని ఏ ఆధారముతో యీ విషయాన్ని విశ్వసిస్తారు? పోనీ వాడు అక్కడే పెరిగితే ప్రయోజకుడు అవుతాడు. అమ్మమ్మగారు వాడికే లోటు రానిస్తుంది ?...రాజేశ్వరి ఏ లోటు రానిస్తుంది? నిజముగా మధు శ్రేయస్సే తను కోరుతే వాడికోసము తను త్యాగము చెయ్యాలి...తప్పదు!...ఎంత కష్టమయినా తప్పదు..."సరే మీ యిష్టము...యిక నేను చెప్పేదిలేదు. వాడికేలోటు రానివ్వకండి. యిక నేను వుండికూడా లేనివాడికిందే జమ." అని శ్రీమన్నారాయణ ముఖము తిప్పేసుకున్నాడు.

శ్రీమన్నారాయణని ఆ సమయంలో

పోసేటప్పటికి అంతవరకు అక్కడే యీ సంభాషణలలో జోక్యం కల్గించుకోకుండా కూర్చున్న రాజేశ్వరికి కళ్లలో నీళ్లు తిరిగాయి.

"మరి నువ్వేం చేస్తావు రాజీ" అన్నారు వెంకటచలముగారు...యింకో సమస్యని పరిష్కారము చేయాలన్న తలపుతో.

"నేనా?...చేసేందుకేముంది?" అంది రాజేశ్వరి.

"ఈ రెండు నెలలూ హాస్టలులో చేరితే బాగుంటుందని నా వుద్దేశ్యము"

"రాజీ!...నువ్వుకూడా వెళ్ళిపోతావా? అవును. యిక యిక్కడ నీకేమి అవసరము" అని గబుక్కున శ్రీమన్నారాయణ లేచి వెళ్ళిపోయాడు. ఆ మాటల్లోని దైన్యము రాజేశ్వరిని కదిలించివేసింది "రెండు నెలల భాగ్యానికి మళ్లీ హాస్టలు కెనికి... సీటు దొరకడముకూడా కష్టమే...ఇక్కడే వుంటాను" అంది రాజేశ్వరి.

"అదెల్లా కుదురుతుందమ్మాయి. అక్కయ్య లేని తర్వాత యీ యింట్లో వుండడము బాగుంటుందా చూసేవాళ్ళకి" అన్నారు వెంకటచలముగారు.

"నాన్నగారూ!...యీ యింట్లో అక్కయ్య లేనంతమాత్రాన్న మన సంబంధ బాంధవ్యాలు, యిన్నాళ్లనుంచి వున్న స్నేహము అన్నీ తుడుచిపెట్టుకు పోయినట్టేనా? .. యిక ఆయనకీ మనకీ ఏ సంబంధమూ లేదా!...రేపే మధుని తీసుకు వెళ్లిపోతానంటారు. నన్ను హాస్టలుకి వెళ్ళిపొమ్మంటారు...ఆయనకర్మానికి ఆయన్ని వదిలేసి మనందరము తలోదారి పోవడము భావ్యమేనా!" అంది రాజేశ్వరి.

"అయితే యింతకీ నీ వుద్దేశ్యమేమిటి?"

"నావుద్దేశ్యము యిది. కాలేజీలు రెండు నెలలలో మూసేస్తారు. యీ రెండు నెలలూ యిక్కడే వుండిపోతాను. నాతోపాటు మధూవుంటాడు. పరీక్షలయిన మర్నాడు యిద్దరమూవచ్చేస్తాము. యీలోపున ఆయన దుఃఖము కొంత తగ్గవచ్చు ... అంది రాజేశ్వరి.

బయటినుంచి యీ సంభాషణంతా వింటున్న శ్రీమన్నారాయణ లోపలికివచ్చి వెంకటచలంగారి చేతులు పట్టుకుని...దయవుంచి యీ రెండు నెలలూ రాజీని, మధుని యిక్కడే వుండనివ్వండి యివి చేతులు కావు కాళ్లు అన్నాడు దీనముగా.

వెంకటచలము గారిక మారు మాట్లాడలేక పోయారు. "సరె అల్లాగె కానీ" అన్నారు. ఆనాడు శ్రీమన్నారాయణ రాజేశ్వరితో "రాజీ! యీ నిర్భాగ్యుడిమీద నీకయినా దయవుంది అంతే చాలు" అన్నాడు.

5

ఒక్కొక్క రోజు దగ్గర పడుతున్న కొద్దీ శ్రీమన్నారాయణకి భార్యా వియోగ దుఃఖముతో పాటు...ఒక్కక్షణమయినా మధుని విడిచి ఎల్లా వుండగలనా అన్న దిగులు పీడించసాగింది. రాజీ కూడా వెళ్లిపోతే తన బ్రతుకెంత నిస్సారముగా వుంటుందో ... వూహించలేక పోయేవాడు. యిక తనగురించి ఎవరికి కావాలి?...కాని తప్పదు...తన కర్మాని కెవరేం చెయ్యగలరు?...

రాజేశ్వరి శ్రీమన్నారాయణ స్థితి కనిపెట్టూనే వుంది. మధుని విడవడము అంటే ఎంత బాధపడుతున్నాడో ఆమె చూస్తూనే వుంది. అతను భార్యగురించి తలచుకుని కన్నీరు కార్చని గంటలేదు ... రాత్రుళ్ళు నిద్రపోడు ... వున్నట్టుండి మాట

ఇటీవల కొందరు రచయితలు ఇదివరలో అచ్చయిన తమ రచనలను క్రొత్త రచనలన్నట్లు ఇప్పుడు తిరిగి మాకు పంపడం, కొందరు ఇతరుల రచనలను అన్యభాషలలోనుంచీ, తెలుగులోనుంచీ సంగ్రహించి స్వతంత్ర రచనలుగా పంపడం జరుగుతున్నది. వీరు సోదర రచయితలకు, మాకు జరుగుతున్న అపచారాన్ని గుర్తించడంలేదు. మాకు వచ్చే రచనలను, అనుమానంతో పరిశీలించడం రచయితలకుగాని మాకుగాని గౌరవప్రదం కాదని గుర్తించవలసిందిగా వీరిని ప్రార్థిస్తున్నాము. ఇందువల్ల చిక్కులకు లోనుకావచ్చునని ఇట్టివారు గ్రహించడంమేలు. ఇదివరలో మా పత్రికలోగాని, ఇతర పత్రికలలోగాని ప్రచురించబడిన వేలాది రచనలను చదివి జ్ఞప్తిలో ఉంచుకోడం ఏ సంపాదకునికైనా అసాధ్యమైన పయమని ప్రత్యేకం చెప్పనవసరం లేదు.

అన్యథా సూచించినప్పుడు తప్ప, మాకు వచ్చే రచనలు మొదలైనవి, పంపినవారి స్వతంత్ర రచనలేననే, భావంతోనే మేము ప్రచురించడం జరుగుతుందని అందరూ గుర్తించ ప్రార్థన.

మాకు కథలు, గేయాలు, చిత్రాలు, ఫొటోలు పంపే వారు ఈ క్రింది అంశాలనుకూడా గమనించ ప్రార్థన.

ప్రచురించని వానిని త్రిప్పిపంపగోరే వారు బుక్ పోస్టుకు అవసరమైన స్టాంపులను, రచనలూ, చిత్రాలూ, ఫొటోలతోనే చేర్చిపంపాలి.

బుక్ పోస్టుకు అణా స్టాంపుకు తక్కువ కాకుండా పంపాలి.

రచనలను కాయితానికి ఒకే వైపున సిరాతో వ్రాసిపంపాలి.

ఫొటోలు కనీసం కార్డు సైజులో వుండాలి నెగటివ్ లు స్వీకరించబడవు.

చిత్రాలు ఇండియన్ ఇంకుతో వేసిపంపాలి. రంగుల చిత్రాలు స్వీకరించబడవు.

ప్రచురణ విషయాన్ని వెంటనే తెలియచెయ్యడం కష్టం.

నిరాకరించబడిన రచనలను త్రిప్పి పంపడానికి మాకు కనీసం ఒక మాసమైనా వ్యవధి అవసరం. ఫొటోలు, చిత్రాల విషయంలో యింకా ఎక్కువ వ్యవధి కావలసివుంటుంది.

ప్రచురించే వానిని గురించి ప్రచురించే ముందు మాత్రమే తెలియపరచగలము.

మాకు పంపిన రచనలను, ఫొటోలను, చిత్రాలను గురించి మా కార్యాలయం నుంచి ఎవ్విధమైన సమాచారమూ అందనిదే, వాటి ప్రతులను యితర పత్రికలకు పంపవద్దని ప్రార్థన.

రచయితలూ, చిత్రకారులూ, సహృదయంతో సహకరించగలరని విశ్వసిస్తున్నాము.

—సంపాదకుడు.

★ ద్వితీయము ★

కూలలకిపోయో, తలుపులు బిగించుకునో చిన్న పిల్లాడిలా ఏడుస్తాడు... యీ వెర్రి దుఃఖములో ఏ అఘాయిత్యము చేస్తాడో అని రాజేశ్వరి బెంగ. అందుకని అతనికి తెలియకుండానే అతని ప్రతి కదలికా రాజేశ్వరి గమనిస్తూనేవుంది. ఆమె భయానికి ఆధారముకూడా లేకపోలేదు.

ఒకరోజు రాత్రి అతని గదిలో రెండింటికి లైటు వెలుగుతుండడము చూసి ఏం చేస్తున్నాడో చూద్దామని వెళ్ళింది, దగ్గర వేసిన తలుపులు తోసుకుని...బల్లమీద చిన్న సీసాలో తెల్లపొడి వుంది. దానివంక పరీక్షగా చూస్తున్నాడు శ్రీమన్నారాయణ. "ఏమిటది ఆ సీసాలో" అంది రాజేశ్వరి ... ఝల్లుమన్న హృదయాన్ని దిటవు చేసుకుని...హఠాత్తుగా వచ్చిన రాజేశ్వరిని చూసి అతను తెల్లబోయి...'ఏం లేదంటూ' ఆ సీసా దాచేయబోయాడు. 'ఏం లేకపోవడమేమిటి? ఏం తలపెట్టారు?' అంది రాజేశ్వరి రుద్ధకంఠముతో. "యిదా, నిద్రపట్టడానికి ముందు అంతకన్న ఏం లేదు" అన్నాడు శ్రీమన్నారాయణ ... "కాదు అదేమిటో నాకు తెలుసు....చచ్చి ఏమి సాధించలేరు" అంది రాజేశ్వరి. శ్రీమన్నారాయణ ఆమె ముఖములోకి చూసి..."రాజీ యీ దుఃఖాన్ని నేను భరించలేను. నాదారి కడ్డురాకు" అన్నాడు ముఖము రెండుచేతుల్లో కప్పుకుని. "కాని మధుకి తల్లితోపాటు తండ్రినికూడా కరువు చేస్తారా?...ఆ సీసా యిల్లా యిచ్చేయండి?" అంది రాజేశ్వరి. శ్రీమన్నారాయణ మారు మాట్లాడలేక ఆ సీసా యిచ్చేశాడు...

ఇప్పుడు రాజేశ్వరికి రేపు తనూ మధు వెళ్ళిపోతే యీయన ఏ అఘాయిత్యము చేస్తాడో అన్న బెంగ పట్టుకుంది.

శ్రీమన్నారాయణకి మధు ముఖము చూడగానే ఎంతో జాలి వేసేది. పాపము యీ పసివాడికి అప్పుడే తల్లి లేదు.

"నాన్నా అమ్మ ఎక్కడకు వెళ్ళింది" అనేవాడు వాడు ముద్దుగా.

"దేవుడుదగ్గరకు వెళ్ళింది, బాబూ! అనేవాడు శ్రీమన్నారాయణ వాడిని దగ్గరకు తీసుకుంటూ.

"ఎప్పుడొస్తుంది నాన్నా" అనేవాడు.

"యిక రాదు బాబూ."

"నాన్నా నాకు అమ్మ కావాలి?"

ఆ మాటలు ఎంత హృదయాంతర్భాగమునుంచి వెలువడ్డాయో! శ్రీమన్నారాయణ వూహించేవాడు. కాని తనేం మాట్లాడగలడు గుడ్లలో నీరు కుక్కుకోవడము తప్ప!

"నాన్నా నన్ను అమ్మదగ్గరకు తీసుకెళ్ళవూ" అనేవాడు మధు మళ్ళీ.

ఇక భరించలేకపోయేవాడు. ఏం జవాబు చెప్పగలడు. "రాజీ వీడ్ని యిక్కడనుంచి తీసుకు వెళ్ళిపో" అని అరిచేవాడు. మధు నాన్నగారి యీ ప్రవర్తన చూసి తెల్లబోయేవాడు వున్నట్టుండి నాన్నగారి కెందుకు కోపము వచ్చిందో అర్థముకాక.

రాజేశ్వరికి పరీక్షలుదగ్గరపడుతున్నాయి. కాని చదవాలని అనిపించడము లేదు. తను పుస్తకము తెరిస్తే మధుకు ఏం కావల్సి వస్తుందో...బావ ఏం చేస్తున్నాడో అన్న తలపులు వచ్చేవి...కాలేజీకి వెళ్ళినా మధు ఏం చేస్తున్నాడో అన్న బెంగే. శ్రీమన్నారాయణ రోజురోజుకి పిచ్చివాడయిపోతున్నాడు. చిక్కి సగమయ్యాడు అప్పుడే! ఏం చేయగలదు తాను? తను కూడా వెళ్ళిపోతే యీయన అన్నము తిన్నదీ లేనిదీ కనుక్కునేవారయినా వుండరు...

రాజేశ్వరికి పరీక్షలయిపోయాయి. ఆమె విద్యార్థి జీవితము గడచిపోయింది. రెండు రోజులలో యింటికి వెళ్ళిపోతోంది. 'మధు' తన దగ్గర వుండేది రెండురోజులు అంటే నలభైఎనిమిది గంటలు. మధు వెళ్ళిపోతున్నాడు...తన గురించి బెంగపెట్టుకుంటాడేమో!...ఆ బెంగతో ఏదయినా జ్వరము వస్తుందేమో! తర్వాత యిక శ్రీమన్నారాయణ వూహించలేకపోయాడు... వీడు తనగురించి బెంగపెట్టుకోకుండా వుండాలంటే తనని ద్వేషించాలి. వాడు తనని ఎల్లా ద్వేషిస్తాడు? యింతలో మధు చెయ్యితగిలి కిటికీలో గాజు గ్లాసు పగిలింది. "వెధవా! కళ్ళు కన్పించడము లేదు" అన్నాడు గుడ్లెర్రచేసి...తన కంఠములో అంత కాఠిన్యము ఎల్లా వచ్చిందో అతనికే ఆశ్చర్యము. వాడు గుడ్లనీరు కుక్కుకుని... నాన్న మొగమువంక చూశాడు. రాజేశ్వరి వచ్చి వాడిని దగ్గరకు తీసుకుని "ఎందుకు తల్లి లేని పిల్లాడిమీద అంత కోపము... చూడండి వాడెంత బిత్తరపోయాడో" అంది. "అదికాదు రాజీ!...యిల్లా విసుక్కుంటే వాడు రేపు మీ వూళ్ళో నా గురించి తలవనయినా తలవడు. బెంగపెట్టుకోడు, అందుకని..." అని గబగబా బయటికి నడిచాడు.

శ్రీమన్నారాయణ ఎంత బాధతో యీ మాటలన్నాడో రాజేశ్వరికి అర్థము అయింది. తనూ యీపాప లేకపోతే యీ అమాయకుడి బ్రతుకు ఏం కావాలి?...ఆత్మహత్య చేసుకుంటాడో...బైరాగుల్లో కలుస్తాడో...ఆనాడు రాజేశ్వరి తన గదిలో కూర్చుని పోయిన అక్కకోసము బ్రతికి వున్న బావకోసము వెక్కి వెక్కి ఏడ్చింది.

రేపే రాజేశ్వరి వెళ్ళిపోతుంది ... మధు వెళ్ళిపోతాడు. సరిగ్గా యిరవైనాలుగు గంటలు వుంది. ఆరాత్రి శ్రీమన్నారాయణ నిద్రపోలేదు...యిక తన కీలోకములో ఏముంటుంది? ఎందుకని తను బ్రతకడము?... లేచి లైటువేశాడు. పన్నెండు అయింది అందరూ నిద్రపోతున్నారు ... ఎదురుగా విమల ఫోటో . ప్రొద్దున లేవగానే రాజేశ్వరి ఆ ఫోటోకి దండ వేస్తుంది. పడుకునే ముందు అగరువత్తులు వెలిగించి అక్కడగుచ్చి పడుకుంటుంది. అగరువత్తులు ఆరిపోబోతున్నాయి. శ్రీమన్నారాయణవెళ్ళి ఆ ఫోటో ఎదురుగా నుంచున్నాడు... "యీ నిర్భాగ్యుడ్ని వదలి ఏ లోకాలలో వున్నావు విమలా" అనుకున్నాడు. అతనిలో భావోద్రేకము పెరిగింది. నెమ్మదిగా గది బయటికి వచ్చాడు. పక్కగదిలో రాజేశ్వరి మధు నిద్రపోతున్నారు ...ఆ గది తలుపు కొద్దిగా తెరచిచూశాడు. మధు రాజేశ్వరిని గట్టిగా కౌగిలించుకుని...ఆమె చెంపల మీద చెయ్యవేసి పడుకుని నిద్రపోతున్నాడు. రాజేశ్వరి వాడిని దగ్గరకు తీసుకుని పడుకుంది. ఒక్కసారి యిద్దరివంకా చూశాడు. ఒక్కసారి అతని హృదయములో సంతృప్తి పెరిగింది...రాజేశ్వరి కట్టుకున్న చీర చూసి ముందు విమల అన్న భ్రమ అతనికి కలిగింది. అదే చీరని తను క్రిందటి సంవత్సరాదికి విమలకి కొనిపెట్టాడు. అదే చీర యిప్పుడు రాజేశ్వరి కట్టుకుంది.....రాజేశ్వరికూడా రేపు వెళ్ళిపోతుంది. యీ కొద్దిరోజులలో రాజేశ్వరి తన జీవితములో ఎంత ప్రముఖపాత్ర వహించింది?...రేపు రాజేశ్వరి వెళ్ళిపోతుంది. యిక ఏముంది తనకి ఎదురుగా బ్రహ్మాండమయిన అంధకారము తప్ప.

శ్రీమన్నారాయణ మళ్లీ తలుపు వేసి... వెళ్లి నూతిగట్టున నిద్రగన్నేరుచెట్టు కింద కూర్చున్నాడు. అతనిలో విమలతో పరిచయము మొదలు...యీనాటివరకూ జరిగిన అన్ని సంగతులు గుర్తుకు వస్తున్నాయి. ఆకాశములో ఎక్కడా మబ్బులేని స్వచ్ఛమయిన వెన్నెల....ఆ వెన్నెలలో తనొక స్థాణువులా కూర్చున్నాడు. అల్లా ఎంత సేపు కూర్చున్నాడో తెలియదు. ఎప్పుడు మగతనిద్ర పట్టిందో తెలియదు, కూర్చునే కునికిపాట్లు పడుతున్నాడు......స్వప్నవీధిలో వున్నాడు......అందులో తను, విమలా, మధు......విమల తన బేలతనము చూసి నవ్వుతోంది...వూరడిస్తోంది....

రాజేశ్వరి లేచింది. బావ గదిలో లైటు వెలుగుతోంది ...లేచి ఆ గదిలోకి వెళ్ళి చూసింది. బావ అక్కడ లేడు. ఏమయిపోయాడు యీయన. వరండాలో నుంచుంటే... ఆనూతిగట్టున అంత చలిలో పడుకున్న బావ కన్పించాడు. మూర్తీభవించిన శోకదేవతలా వున్నాడు బావ. నూతిగట్టున బావ...యిక్కడ తను...ఆ

(47-వ పేజీ చూడండి)

బయటికి వచ్చి, ఆలయ ప్రాంగణంలో దాసు రాకకోసం ఎదురు చూశాడు. ప్రొద్దుపోయింది. సంధ్యాసమయాన జరుగవలసిన పూజలన్నీ యథావిధిగా జరిగిపోయాయి. అర్చకులు బయటికి వచ్చి తలుపులు మూసివేశారు. కానీ దాసు మాత్రం బయటికి రాలేదు.

నీలకంఠం పది రోజులపాటు కాశిలో వుండిపోయాడు. అన్నపూర్ణ అన్న పేరుతో విఖ్యాతికెక్కిన విశాలాక్షిని, సాక్షీ వినాయకుణ్ణి దర్శించాడు. గంగాజలాన్ని ఒకపాత్రలో పదిలపరచుకున్నాడు. యాత్రికులతో కలిసి స్వగ్రామానికి బయల్దేరాడు.

మార్గమధ్యంలో తనూ, దాసు విడిపోయిన చోట ఆగి, ఆ పల్లెటూరికి వెళ్ళి నీలకంఠం దాసునిగురించి వాకబు చేశాడు. సీతమ్మద్వారా కొంత విషయం తెలిసింది. "అతడొక రోజు వుదయం వచ్చాడు. రెండు వారాలపాటు మా యింట్లో వుండి కష్టసమయంలో మాకు సాయపడ్డాడు. తరువాత అతడెలా వచ్చాడో, అలానే వెళ్ళిపోయాడు. అతడు మనిషి కాడు బాబూ! మనిషైతే అతడికి మాపైన అంత నెనరెందుకుంటుంది? మనిషైతే వెళ్ళేప్పుడు ఒకమాటైనా చెప్పిపోడా! ఒక అర్ధరాత్రివేళ ఉన్నట్టుండి మాయమైపోయాడు." సీతమ్మ యింతకన్నా మరేం చెప్పలేకపోయింది.

నీలకంఠం నాలుగైదు వారాలు పయనించి ఊరుచేరుకున్నాడు. చేరుకోగానే దాసు అప్పటికి రెండు మూడు నెలలకు ముందే తిరిగివచ్చేశాడన్న వార్త తెలిసింది. నీలకంఠం సరాసరి దాసు యింటికి వెళ్లాడు.

దాసు ఆనందంతో నీలకంఠాన్ని కౌగలించుకున్నాడు. "నేను పాపాత్ముణ్ణి నీలకంఠం! భగవంతుణ్ణి సందర్శించుకోలేకపోయాను" అని వాపోయాడు.

నీలకంఠం దాసు చేతుల్ని తన చేతుల్లోకి తీసుకుని "నువ్వలా అనకూడదు దాసూ! భగవంతుడి అనుగ్రహానికి పాత్రుడైనవాడివి నువ్వు! నేను కాశికి వెళ్ళి విశ్వనాథుణ్ణి దర్శించాననుకో! కానీ అప్పుడు కూడా నా హృదయం ఇక్కడే వుంది. నువ్విక్కడున్నప్పటికీ నీ హృదయం భగవంతుడికి చేరువగానే వుంటుంది. ఇన్ని మాటలెందుకు దాసూ! నేను నిన్ను స్వామి సన్నిధిలో చూశాను. నువ్వు..."

దాసు అతణ్ణి మాట్లాడనీయకుండా "అంతా అతడి అనుగ్రహం నీలకంఠం! మనదేముంది" అని ఆ ప్రసంగాన్నంతటితో ఆపేశాడు.

"నువ్వు కొద్ది రోజులపాటుండి వచ్చిన పల్లెటూళ్లో, నువ్వేమైనా పని అడిగి తెలుసుకోడానికి వెళ్లాను. వాళ్లకు నువ్వు చేసిన..."

"మనం చేసేదేముంది నీలకంఠం! చేయించే వాడు పైన వున్నాడు. నువ్వు బాగా అలసిపోయినట్టున్నావు. ఇంట్లో పాలుందేమో చూస్తానుండు" అంటూ దాసు లోపలికి వెళ్లాడు.

నీలకంఠం నిట్టూర్పు విడిచాడు. ప్రేమార్ద్రమైన హృదయంతో తోటి మానవులకు సాయపడడం కన్నా మానవుడు చేయవలసిన ఘనకార్యం మరొకటి లేదనీ, కోటి పుణ్యక్షేత్రాలకు తిరిగి రావడం కన్నా నిస్వార్థంగా దీనమానవులకు సేవజేయడం ద్వారా అతడు భగవంతుని అనుగ్రహానికి పాత్రుడు కాగలడని నీలకంఠానికి అవగతమైంది. ★

ద్వితీయము

(12-వ పేజీ తరువాయి)

గదిలో మధు... బావ కీదుఃఖమునుండి విమోచన లేదా!... వుంది! బావ బాసమయములో ఆవిధముగా చూసేటప్పటికి... తనకోపాయము తట్టింది. రెండు నెలలనుంచి ఆమెని వేధిస్తున్న ప్రశ్నకి సమాధానము దొరికింది. తన కర్తవ్యము తెలిసింది.

వెనకాల దల్లని చెయ్యి తగిలేటప్పటికి శ్రీమన్నారాయణ "విమలా వచ్చావా?" అంటూ కళ్లు తెరిచాడు. "నేను రాజీని" అంది. "నువ్వా రాజీ! అప్పుడే ఓకల... అందులో విమల కన్పించింది. యింకా నువ్వు నిద్రపోలేదా!"

"నా నిద్రకేం వచ్చె... యింత చలిలో యిల్లా పడుకుంటే ఆరోగ్యమేమన్నా వుంటుందా. చూడండి బట్టలు ఎల్లా తడిసిపోయాయో అంది రాజేశ్వరి.

"లేదు రాజీ!..."

"ఏమిటి లేదు... మధు కన్యాయము చేస్తారా?" అంది రాజేశ్వరి బలవంతాన్న వస్తున్న దుఃఖాన్ని ఆపుకుంటూ.

ఏం చెయ్యమంటావు?... రాజీ రేపటినుంచి నన్నిల్లా ప్రశ్నించేవారు ఎవరు?... నేను రేపటినుంచి ఎవరికోసము బ్రతకాలి..

"బావగారూ!.. ఆనాడు మా అక్కయ్య కోరిక నిరాకరించవద్దుఅని అభ్యర్థించడానికి వచ్చాను... యీనాడు మరో కోరిక కోరడానికి వచ్చాను... ప్రసాదిస్తారా?" అంది రాజేశ్వరి...

"ఏమిటది రాజీ!" అన్నాడు శ్రీమన్నారాయణ.

"ఏం లేదు..." ఆమె కంఠము తొట్రుపడింది... నాడు నాకు మా అక్కయ్యకి యిచ్చినస్థానము యివ్వరూ" అంది.

"ఏమిటి రాజీ నువ్వనేది?" అన్నాడు శ్రీమన్నారాయణ అతి ఆశ్చర్యంగా.

"అవును... అప్పుడు మీరు మధుని విడిచి వుండనక్కర్లేదు. యీ విధముగా మీ అంధకారము కొంతవరకైనా తగ్గితే అంతకంటె నాకొక్కవల్సిందేమిటి?... అంది రాజేశ్వరి తలవంచుకుని.

"రాజీ!..."

"బావా!"

"నువ్వు నిజముగా దేవతవి... యీ నిర్భాగ్యుని మీద అంత దయ ఎనికి? అన్నాడు" ఆమెని దగ్గరకు తీసుకుంటూ! శ్రీమన్నారాయణ. ★